

Рубаї Омара Хаяма в перекладі Анатолія Іваницького

***

Уготовано пастку на кожен мій здвиг:
Я із власної волі і дня не пробіг.
Не спитавши, взяли мене в світ прогулятись,
Й не спитавши, виводять затим за поріг.

***

Благородство і підлість, сміливість і жах –
Все тісниться з народження в наших серцях.
Ми ніколи не станем ні кращі, ні гірші,
Бо такі ми, якими створив нас Аллах.

***

Веселися! Бо нас не спитали учора,
Оцю кашу без нас заправляли учора,
Ми грішили гуртом й чаркували учора –
Все без нас небеса поладнали учора.

***

Від зневіри до Бога – одна тільки мить,
Від палат до барлога – одна тільки мить.
Щиро тішся одній подарованій подарованій миті,
Вся життєва дорога – одна тільки мить.

***

Хоч життя є оманною – радісний будь,
Наодинці чи з панною – радісний будь.
Ти прожив лише мить і тебе вже немає, –
Бався миттю жаданою – радісний будь.

***

Ми потрапили в світ, як той спійманий птах,
Спокій нам відбирають скорботи і страх.
В клітку цю, із якої нема порятунку,
Поза нашої волі нас кинув Аллах.

***

Нас безмежно дивують загадки Творця,
Переповнені сумнівом наші серця:
Ми цей світ залишаєм, у нім не пізнавши
Ні початку, ні смислу його, ні кінця. (63)

***

Якщо одяг пристойний, не зношений маєш,
І про хліба шматок без напруження дбаєш,
А до іншого й справи немає тобі, –
Значить, ціну життя ти по-справжньому знаєш. (64)

oooooooooooooooooooooooooooooooo

Рубаї Омара Хаяма в перекладі Василя Мисика

2

Ні, не гніять мене перестрахи й жалі,
Що вмerti мушу я, що строки в нас малі:
Того, що суджено, боятися не треба.
Боюсь несправедно прожити на землі.

8

Шукай людину скрізь: на бідному постой,
У закутку нужди і в пишному покої.
Одна душа жива за сто Кааб дорожча!
Чому ж ідеш до них? Шукай душі живої!

9

Коли у небуття і ймення наше кане,
Не згасне сонечко у небі полум'яне.
Нас не було, та світ не був від того гірший;
Він не погіршає й тоді, як нас не стане.

11

У кого кожний день в запасі півкоржа,
У кого свій садок і хата не чужа,

Хто в рабстві не родивсь і сам рабів не має,
У того світлий зір і радісна душа.

18

І юних, і старих — всіх поглинає час,
І невеликий нам дається днів запас.
Ніщо не вічне тут: ми підемо так само,
Як ті, що вже пішли й що прийдуть після нас.

27

Якби мені до рук — скрижалі Долі,
Я розписав би їх по власній волі!
Із світу вигнав би всі смутки, болі,
Чолом небес досяг, не жив би долі!

52

Чи діждемо жаданого спокою,
Чи дійдемо до хати над водою?
О, як я хочу після тисяч років
Зійти з землі хоч травкою малою!

87

Хоч землю я пройшов і в мандрах натовився,
Але від того світ на краще не змінився.
Я радий і тому, що на шляху важкому,
Не знавши радості, я дуже й не журився.

168

Всі таємниці пильно зберігай,
Щоб не дізнався нелюд і шахрай.
І зваж: як з іншими ти поведешся,
Того від інших і собі чекай.

227

Це ти таким, Господь, створив мене,
Щоб я любив пісні й вино хмільне!
Якщо провина ця твоя, чому ж
Тепер ти в пекло засудив мене?

295

Від чорної землі до зоряної тверді

Й на мить не припиняв я пошуки уперті.
Я мислю гострою усі вузли розплутав —
І тільки не зумів розплутать вузол смерті.

307

Кульгава старість, юність бистронога —
Все товпиться до вічного порога.
Недовго світом тішаться живі:
Всі підем геть, у всіх — одна дорога.

oo

Рубаї Омара Хаяма в перекладі Григорія Латника

1

Підносиш сонце знов Ти в сині небеса,
і знов мене Твоя засліплює яса.
Наш розум не збагне величності Твоєї,
не виразять її ніякі словеса.

2

Як дивно, Боже, Ти мене зліпив,
і серце дав, і духом наділив!
Зробив мене вінцем світобудови,
але є Ти господарем світів!

3

Замислив і здійснив, привів мене сюди...
Тепер на запит мій Ти відповідь знайди.
Ти від початку був, і є, і вічно будеш,
а мій — недовгий вік. Піду... Скажи: куди?

7

Нам вічності ніяк не розпізнати —
ніхто не пройде крізь незримі ґрати;

не до снаги ні вчителю, ні учню,
бо кожного зродила смертна мати.

8

Ти знаєш, Боже, всі мої бажання,
мені віддячиш Ти за всі страждання.
Помовчу я — адже Тобі відомі
серця мого гіркі поневіряння.

12

Ти приховав од нас буття основи,
змереживши буття міцні покрови.
У нас — буття земне, й нам не під силу
уздріти в небі образ Твій чудовий.

17

Любові довгий шлях не можна скоротити.
Якщо втомився кінь, ти спокій дай копитам.
Не дорікай тому, кому кохання — муки,
а краще поможи хоч трохи відпочити.

28

Завоювати світ ти мрієш? Зупинись!
Он скільки гордіїв до пекла подались.
Минуле — це ніщо, ти завтра станеш прахом.
То що ж надбаєш ти, затято борючись?

36

Цікавий розум наш не все ще зрозумів,
а серце всіх порад не дасть і поготів.
Дорогу хоч яку тобі юрма покаже,
але в любові край нема проводирів.

39

Лукав, крути, хитруй. Та в небі є Мудрій.

Помітить вчасно він ганебний вчинок твій.
Дурив ти всіх, але Його не ошукаєш.
Достоту знає Він, який Ти лиходій.

46

Нам здається: по смерті йдемо в небуття,
із якого нікому нема вороття...
Але сутність — це листя, і риби, і звірі;
отже, смерть — не кінець, інша форма життя.

48

Якщо пожадливым ти станеш, то збагнеш,
що сором і ганьба твої не мають меж.
Гарячим будь, як жар, і, як вода, прозорим;
під вітер не стелись — це є важливим теж.

54

Гадаєш, що досяг значної висоти?
Як з гаманця мідяк, впадеш додолу ти.
У домі, де живеш, ти геть забув про Бога,
і в Божий Дім тобі дороги не знайти.

70

Я спав у небутті. Ти мовив: «Встань! Іди!»
Мені відкрився світ без горя та біди.
Як вразило мене Твоє напутнє слово,
що прозвучало так: «Схилися! Не впади!»

74

У морі десь краплинка пропала дощова.
Чи можна порошок знайти в пилу? — Овва!
У світі ми з'явилися, кружляємо мошвою...
Підемо й ми у безвість — де взимку та мошва?!

77

Не я обрав життя — мене сюди вели,
торую шлях гіркий до вічної імлі.
Про мене Він усе вирішує без мене.
Якщо я вільним був раніш — то де й коли?

95

Все, що зібрали ми, просипалося з рук.
Криваві врожаї збирає смерть навкруг.
Хоча б вернувся хто повідати про вмерлих!
З дороги небуття долинув хоч би звук!

97

Радій! Чимало бід пророчать зорі нам,
ми віримо сумним небесним письменам.
Але на цеглу все ж згодиться наша глина —
збудують люди дім, а може навіть храм!

102

Фігурки — ти і я, а небеса — гравець;
так фатум визначив для нас, хай йому грець.
Ось килимок буття; потішимо роззяв ми —
й запхнуть у скриньку нас, веселоцям — кінець.

120

Божественний цей світ не гудь на всі лади,
ніколи не радій ти з людської біди!
Приховане в серцях відомим Богу стане.
До себе придивись, а інших не суди.

123

Не вичепурюйся занадто, чоловіче!
Навіщо прагнеш ти всім кидатись у вічі!
Невже вбачаєш чар мужчини в мартоплясі?
Остерігайся здатись жінкою при стрічі!

129

Хайяме, ти грішиш, але сумління муки
і сльози каяття призводять до розпуки.
Того, хто не грішив, нема за що прощати,
отож, твої гріхи — прощення запорука.

134

Від надаремних мрій гіркий zostався слід.
Ні радості, ні сил — печальний краєвид.
Навряд чи я колись утіхи дочекаюсь,
бо скаржуся давно і часові обрид.

136

Любов — біда, але... Це не моя примара,
не скоїв я гріха — наслала доля чари.
Раби добра і зла, ми всі підвладні Богу.
Невже у Судний день за пристрасть буде кара?

140

Якби-то мав я богорівну силу,
поклав би край лихому небосхилу,
а потім здвигнув зовсім інше небо,
яке нікого мучити б не сміло.

146

Без мене, Боже, замісив Ти глину,
без мене скроїв Ти мою тканину,
моє обличчя злими письменами
розкреслив... То скажи: за віщо гину?!

149

Як тут завзято п'ють! Хильну я залюбки.
Не чути пісні — шум, гармидер, балачки.
Надіймося на те, що вишній Суд не скоро
і наші — незначні — забудуться грішки.

Багатства прагнув ти, за ним ззято бiг
i зопалу нарвавсь на смертi гострий рiг.
На двiстi рiкiв ти добра собi наставив,
а плинностi життя второпати не змiг!